

Arqueologia //

Pàg. 5 / Sistemes de protecció del patrimoni arqueològic cultural subaquàtic en el derelicte *Ses Llumetes*. Actuació de caràcter urgent en un cap conservat *in situ*.

Andrea Sanz Catalá, Sebastià Munar Llabrés, Guillermo González Lázaro

Pàg. 15 / Ús de solucions tampó gelificades per a la remoció de pintades vandàliques a la naveta des Tudons (Menorca).

Aleix Barberà Giné, Silvia Marín Ortega, Francesc Isbert Vaquer

Palentologia //

Pàg. 25 / Avaluació de l'eficàcia de la funció protectora del Paraloid® B72 en els tractaments de preparació paleontològica amb àcids dèbils.

Marina Rull i Aguilar, Xènia Aymerich i Núñez de Arenas

Escultura //

Pàg. 35 / La família d'escultors Vallmitjana. Estudi del fons de motlles d'Agapit Vallmitjana Abarca.

Jordi Erra Picas

Materials i tècniques de conservació i restauració //

Pàg. 57 / Els primers materials fílmics. Fons Padró Vall, recuperació d'uns negatius de nitrat de cel·lulosa de principis del segle XX.

Olga Payán Ballesteros

Arqueologia // Treball Final

Pàg. 69 / La implementació de projectes culturals en el patrimoni: Una utopia inassolible o una realitat factible?

Sonia Argano Tomás

Document Gràfic // Treball Final

Pàg. 83 / Capçades, proposta per a la seva descripció.

Natalia Inés Casares García

Escultura // Treball Final

Pàg. 95 / Intervenció d'interiors històrics: metodologia per als estudis previs. Un cas pràctic a Can Raset (Llagostera, Girona).

Olga Schmid Raset

Pintura // Treball Final

Pàg. 111 / Estudi d'antigues intervencions de consolidació de suports de tela: les impregnacions.

Mireia Cerrada Dacasa

Notícies //

Pàg. 125 / Notícies breus de diversos actes o esdeveniments destacats que han tingut lloc a l'ESCRBCC

Miquel Mirambell i Abancó

Castellano //

Pàg. 133 / Versión castellano

Directora: Verónica Ramírez Calise (Coordinadora Lingüística i professora d'Història de l'Art).
Sotsdirector: Joan Escudé González (professor de Conservació i Restauració de 1r curs).

Consell de Redacció: Pau Claramonte Villanueva (professor de Conservació i Restauració de 2n curs), Miquel Mirambell Abancó (Director de l'ESCRBCC i professor d'Història de l'Art), Maria Felip Vilanova (alumna de 3r curs de l'especialitat de Conservació i Restauració de Béns Arqueològics) i Glòria Palomares Larreula (alumna de 4t curs de l'especialitat de Conservació i Restauració de Pintura).

Abstracts: Pauline Figuerola.

Disseny gràfic i maquetació: Mauricio O'Brien / Nanoma

Impressió: Novoprint

Col·laboradors Web: Irene Alanís Fernández (alumna de 2n curs comú de Conservació i Restauració) i Meritxell Rodríguez Calvo (alumna de 1r curs comú de Conservació i Restauració).

Publicació Anual

Edició: ESCRBCC (Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya).

C/ Aiguablava, 109-113. 08033- BARCELONA.

Director de l'ESCRBCC: Miquel Mirambell Abancó

Dipòsit legal: B-16094-2002

ISSN: 1579-3613

ISSN electrònic: 2462-3326

Portada/Contraportada: Vista general de la naveta des Tudons, abans d'iniciar les proves de neteja / Imatge de detall del recobriments biològic que afecta de manera generalitzada la pedra (Fotografies: Francesc Isbert).

Unicum és una publicació anual sense ànim de lucre que tracta temes relacionats amb la conservació i restauració dels béns culturals, el patrimoni i les disciplines afins; es realitza amb les aportacions de professionals del món de la Conservació-Restauració i del patrimoni, de professors, d'alumnes i d'ex-alumnes de l'ESCRBCC.

Unicum és una revista oberta a totes les opinions, però no es fa responsable dels continguts signats pels respectius autors, que en seran els únics responsables, així com també dels permisos de reproducció dels materials de tercers que continguin.

La revista *Unicum* publicarà articles que siguin originals i inèdits. La presentació d'originals implica la cessió del dret de publicar-los tant en la versió impresa com en l'electrònica. La direcció es reserva el dret d'editar totalment o parcialment qualsevol material enviat.

Avaluadors externs: Abans de l'acceptació definitiva per part del Consell de Redacció, els originals seran sotmesos a revisió per part d'experts (peer review), que n'elaboraran un informe.

Si desitgeu participar amb nosaltres, seguïu les normes de publicació que figuren al final de la revista.

O poseu-vos en contacte amb l'ESCRBCC.

c/ Aiguablava, 109-113

08033- Barcelona

Tf: 93 354 69 92

Fax: 93 276 28 27

www.xtec.cat/escrbcc

escrbcc@xtec.cat

<http://unicum.cat>

Amb la certificació pel nivell de qualitat:

Editorial

Amb la present edició la revista *Unicum* arriba al seu número 18, una xifra amb cert simbolisme perquè representa la “majoria d’edat”. Aquesta excusa ens ha ajudat a reflexionar sobre la trajectòria de la nostra publicació i sobre si s’ha consolidat com a mitjà de difusió, comunicació i investigació de l’ESCRBCC; esperem que, mitjançant la presentació en les nostres pàgines de projectes i propostes, idees i innovacions, tecnologies i metodologies, s’hagi convertit en una eina útil d’actualització de coneixement tant per als professionals del món de la conservació-restauració i de l’àmbit cultural com per a tots aquells interessats en la protecció del patrimoni.

Per intentar aconseguir-ho, en aquest número publiquem cinc articles presentats per professionals de l’àmbit patrimonial que tracten temes relacionats amb l’arqueologia i amb la conservació de materials, així com sobre escultura i material fílmic: la presentació de sistemes de protecció d’urgència del patrimoni arqueològic subaquàtic *in situ*, l’ús de solucions tampó gelificades per a la remoció de pintades vandàliques sobre pedra, una avaluació de l’eficàcia de la funció protectora del Paraloid® B72 en els tractaments de preparació paleontològica amb àcids febles, un article sobre la família d’escultors Vallmitjana i el fons de motlles de guix d’Agapit Vallmitjana Abarca que es troba a l’ESCRBCC i, finalment, un estudi sobre els primers materials fílmics i la recuperació d’uns negatius de nitrat de cel·lulosa de principis del segle XX.

A més a més, continuant amb la publicació dels articles realitzats a partir dels millors Treballs Finals dels alumnes

de les especialitats de conservació i restauració impartides a l’ESCRBCC, aquest any presentem un text sobre la realitat de la implementació de projectes culturals en el patrimoni, un altre sobre una proposta per a la descripció sistemàtica de les capçades, un tercer sobre la intervenció d’interiors històrics i, l’últim, sobre les impregnacions en antigues intervencions de consolidació de suports en pintures sobre tela.

També, com és habitual, en la secció de Notícies es fa una relació de les activitats organitzades o en les quals ha participat l’ESCRBCC, en què han intervingut professionals i institucions relacionats amb la conservació del patrimoni cultural.

Per finalitzar, només ens queda recordar als nostres lectors que ja s’ha realitzat l’actualització anual de la revista *Unicum* en el repositori *online* RACO (<http://www.raco.cat/index.php/unicum>), per així posar els articles publicats en el número 17 a la disposició de tots els interessats en la conservació-restauració del patrimoni, i transmetre el nostre agraïment a tots els autors dels textos i als col·laboradors pel seu esforç i confiança en la nostra revista i, especialment, als lectors, qui són la nostra gran motivació per intentar millorar cada any.

Verónica Ramírez Calise
Directora d’*Unicum*

L'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya (ESCRBCC)

neix fa més de vint-i-cinc anys, per voluntat de la Generalitat de Catalunya, com a conseqüència de l'evolució del sector de la conservació i restauració que, juntament amb els avanços científics i les noves tecnologies, ha motivat la necessitat de professionals altament qualificats.

Descobreix les seves titulacions!

C. Aiguablava 109-113.
08033 Barcelona

933546992

escrbcc@xtec.cat
www.escribcc.cat

**ESCR
BCC**

Escola Superior
de Conservació i Restauració
de Béns Culturals de Catalunya